

NOVÉ SBÍRKOVÉ AKVIZICE V KNIHOVNĚ NÁRODNÍHO MUZEA V ROCE 2024

Pavel Muchka (Praha)

Rok 2024 byl pro Knihovnu Národního muzea akvizičně velice úspěšný. Celkem se podařilo získat do fondů oddělení rukopisů a starých tisků a oddělení knižní kultury v 19 přírůstcích rekordních 9 186 předmětů. V naprosté většině se jedná o dary. Realizoval se také převod rozsáhlého konvolutu kramářských tisků (721 ks) z národopisného oddělení Historického muzea NM, deponovaného v Archivu NM.

Do oddělení rukopisů a starých tisků směřovala mimořádná nabídka bohemikálního rukopisu s genealogickými záznamy (konec 16. století – polovina 17. století), kterou předložil pražský antikvář Jan Placák. Rukopis obsahuje kolorované šlechtické erby na začátku a na konci rukopisné složky, které patří Kateřině z Valdštejna, rozené Andělové z Ronovce a na Chotěšicích, a Janu Mladšímu z Valdštej-

na na Chotěšicích a na Zahořicích. Uvnitř složky je celkem 12 záznamů genealogického charakteru, které obsahují dosud neznámé informace.

Petrem Landrem z Hradce Králové byl předložen k zakoupení starý tisk z roku 1596 s rukopisným rejstříkem z roku 1601 – *Žalmy aneb Zpěvy svatého Davida, kteréž církev svatá i stará i nová při službě Boží, vůbec i jinde obzvláště, vždycky s mnohým prospěchem užívala...*, který je přebásněním a zhudebněním biblických žalmů od Jiříka Strejce. Kniha má koženou renesanční vazbu, která je zdobená slepotiskem s částečně dochovaným zlacením, a zlacenou cizelovanou ořízku. Významným rozšířením fondu starých tisků byl dále nákup unikátního, v žádném exempláři nedochovaného vydání knihy *Prorocství jednoho mládence*,

Obr. 1. Bohemikální rukopis s genealogickými záznamy (konec 16. století – polovina 17. století), obsahující erb Kateřiny z Valdštejna, rozené Andělové z Ronovce a na Chotěšicích.

Obr. 2. Žalmy aneb Zpěvy svatého Davida... (1596) Jiříka Strejce. Starý tisk vázaný v renesanční vazbě, ozdobný zlacenou ořízkou s cizelováním.

od narození slepého, stáří 36 let, který Karlovi králi českýmu, císaři římskému skrz sv. Ducha oznámil. [S. I.], 1550 od Jana Placáka. Součástí akvizic oddělení rukopisů a starých tisků v roce 2024 byly ještě dva staré tisky – *Justini. Febronii J[uris]C[onsul]ti De statu ecclesiae et legitima potestate Romani pontificis liber singularis ... Francofurti et Lipsiae, 1770*, jenž je darem Zdeňka Borka z Prahy; stručný výkladový slovník, který neeviduje Souborný katalog České republiky ani v jediném exempláři – *WENZEL, Gottfried Immanuel. Alphabet edler Vergnügungen und Freuden; oder: Angabe und Benützung der physischen und moralischen Vergnügungsquellen für den Menschen in der Natur. Wien: Doll, 1800* ke koupi předložil Jan Placák.

Do oddělení knižní kultury směřovaly rozsáhlé kolekce ilustrací, štočků, grafik, kramářských a modlitebních tisků, doplněny byly i knižní celky Bibliofilie a Obrození. Podařilo se realizovat koupi pěti uměleckých knižních vazeb Elišky Čabalové z Ostravy, jejíž tvorba byla v roce 2024 představena na výstavě v Historické budově NM. Zakoupené umělecké knižní vazby považuje jejich autorka za skutečně reprezentativní kolekci své tvorby – *Georges Pialloux. Saint – Jean – de – Luz et Ciboure, Cité corsaire. Cercle de reliure d'art de Ciboure, 1996* (polopergamenová vazba, plastika japan, pouzdro knihy je v podobě lodního kufru); *Anna Novotná. Prague in Legends, ilustrace Jan Klimeš, nakladatelství Práh, Praha 2016* (celokožená vazba, prořezávané desky, zdobené architektonickými částmi, strukturální tisk, zlacení nápisů knihy, design je inspirovaný katedrálou sv. Víta); *Karel Šiktanc. Noc na svatého nikdy* (celokožená hap-

ticko-akustická autorská kniha, sázená Braillovým písmem, ilustrace astralon, boa, japan, harmoniková vazba, pokryv zdoben aplikací kožešiny a plastikou, pouzdro sestavované, košílka); *Water. Incline Press 2008 for Designer Bookbinders* (celopergamenová vazba knihy s deskami ve tvaru mušle, výzdobu desek tvoří přírodní kresba pergamenů v kombinaci s perleťovou ražbou na hřbetě knihy, na předešlé a na ořízkách knihy je použit perleťový papír a folie) a v neposlední řadě v umělecké knižní vazbě pojatá faksimile Vladislava Zadrobílka – *Josef Váchal. Nový kalendář tolerancý na rok 1923 aneb Rokodník, ve kterém na každý den nějaký bludař neb jiná pozoruhodná a znamenitá osoba a svátek vynajít se může... L. P. MCMXXII ve Vršovicích* (celopergamenová vazba, šití na viditelné kontrastní pergamenové proužky, protažené do desek knihy a využité jako základní typografická část dekoru, ražba textu folií, bílý a černý pergamen s červenými barevnými akcenty, sestavované pouzdro).

Od ilustrátora Pavla Sivka z Prahy byl zakoupen rozsáhlý soubor vlastních ilustrací z let 1982–2004 a především pak vybraná ilustrační práce jeho otce Václava (579 ks) k publikacím z let 1956–1974, doprovázená souvisejícími archivními dokumenty.

Nejrozsáhlejším akvizičním ziskem roku 2024 je část umělecké pozůstalosti ilustrátora, heraldika a spisovatele Zdirada Čecha (1949–2022), který žil v Kladně. Dar jeho manželky Dagmar je skutečně úctyhodný – 3763 ilustrací k publikacím z přelomu 20. a 21. století, 1516 linorytových štočků k publikacím, exlibris a příležitostné grafice, 506 exlibris a drobné příležitostné grafiky (novoročenky,

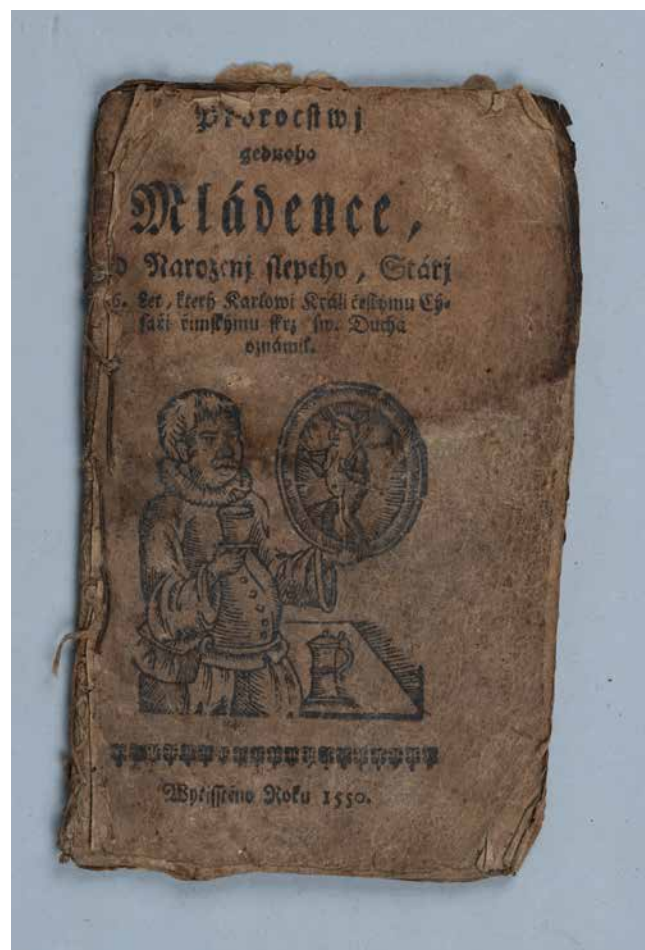
pozvánky, velikonoční přání, reklamní tisky), 342 archiválií (průvodní doklady k ilustrovaným knihám, korespondence přijatá, fotografie, drobné tiskoviny, časopisy). Dar doplňuje početná kolekce drobných bibliofilských tisků (173 ks), především z dílny tiskaře Jana Juránka z let 1987–2022 (110 ks) a Josefa Florianiana (52 ks) ze 70. až 90. let 20. století, rovněž obsahuje drobné bibliofilie s ilustracemi Zdirada Čecha a několik Čechových autorských knih (11 ks), které vhodně obohatily knižní fond Bibliofilie o tyto dosud nezastoupené nízkonákladové tisky.

Od Blanky Prokůpkové ze Slaného se podařilo získat další část osobních památek z pozůstalosti její sestry, mimořádně nadané grafičky Ivany Kantůrkové (1960–1984). Jedná se o glazovanou malou sošku malíře a ozdobu z malých tužek – upomínkové předměty ze Střední odborné školy výtvarné v Praze pro maturitní třídu I. Kantůrkové – a autorkou často používané sítko na stříkání barev do výtvarných děl. Dále byly darovány archivní dokumenty – vysvědčení Ivany Kantůrkové ze Střední odborné školy výtvarné v Praze (Hollarka) z let 1975–1979; blahopřání ředitele Hollarky I. Kantůrkové k čestnému uznání za vynikající prospěch a vzorné plnění školních povinností, 1979; žákovský průkaz I. Kantůrkové, Hollarka, 1975–1979; výkaz o řádném studiu na vysoké škole (AVU), 1979–1984; rukopisné poznámky I. Kantůrkové k realizaci uměleckých děl a účasti na výstavách a soutěžích, 1977–1983; kovová medaile z X mezinárodního bienále exlibris v Malborku, 1984; pamětní list in memoriam Ivany Kantůrkové, duben 1986 s grafikou Miloslava Janků, 1986; pamětní tisk Ex libris in memoriam I. Kantůrkové, 1984 s grafikou I. Kantůrkové; několik drobných tisků, z nichž za pozornost stojí tiskovina k výstavě díla grafika Jaroslava Kaisera (1919–2007) z roku 1981, který byl jejím středoškolským učitelem.

Knihovna NM uchovává mimořádně početnou sbírku exlibris, kterou se snaží pravidelně doplňovat i o současnou tvorbu těchto akcidenčních tisků. V roce 2024 se podařilo získat dva téměř kompletní soubory exlibristické tvorby dvou významných grafiků. Od Zity Suchánkové z Hradce Králové byl zakoupen soubor 381 autorských litografických exlibris z let 1955–2019 předního českého grafika a jejího dlouholetého manžela Vladimíra Suchánka (1933–2021). Velkorysý dar muzejní knihovně učinil vyhlášený tiskař českých grafiků Jan Mauler z Moravské Třebové. Obsahuje téměř kompletní exlibristickou tvorbu Jindřicha Pilečka (1944–2002) – 290 exlibris, 51 novoročenek, 10 svatebních oznámení, 67 věnovacích listů z let 1966–2002.

Fond Exlibris byl rovněž drobně doplněn o tvorbu mladého pražského grafika Jana Meleny z let 2019–2020. Tato exlibris byla vytvořena technikou barevného linorytu. Do sbírek autor věnoval také publikaci s jeho ilustracemi (*Bloudění kocoura Hanse von Xeno. Příběh v obrazech. Praha, Straky na vrbě 2021*). Darovaný soubor exlibris byl oceněn v rámci XVI. trienále českého ex libris 2020. Dále se podařilo získat darem 158 exlibris a příležitostně grafiky od jejich autora Vlastimila Soboty z Prahy.

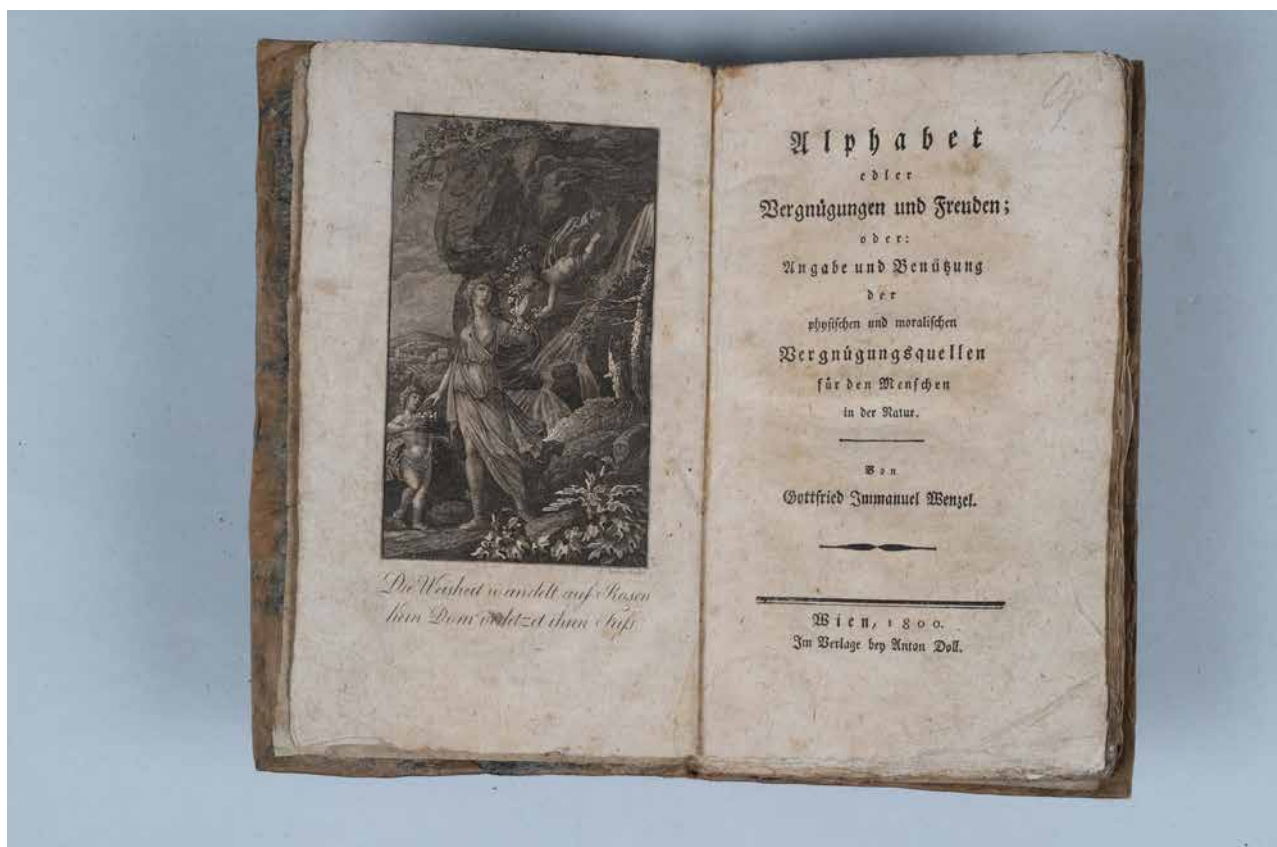
Konzervační knižní fond Obrození byl obohacen o skutečnou kuriozitu. Od Jana Schicka z Antikvariátu Valentin-ská bylo zakoupeno první vydání Jungmannova pětidílného *Slovníku česko-německého* z let 1835–1839, který dle provenience byl původně v majetku vlasteneckého kněze Fran-

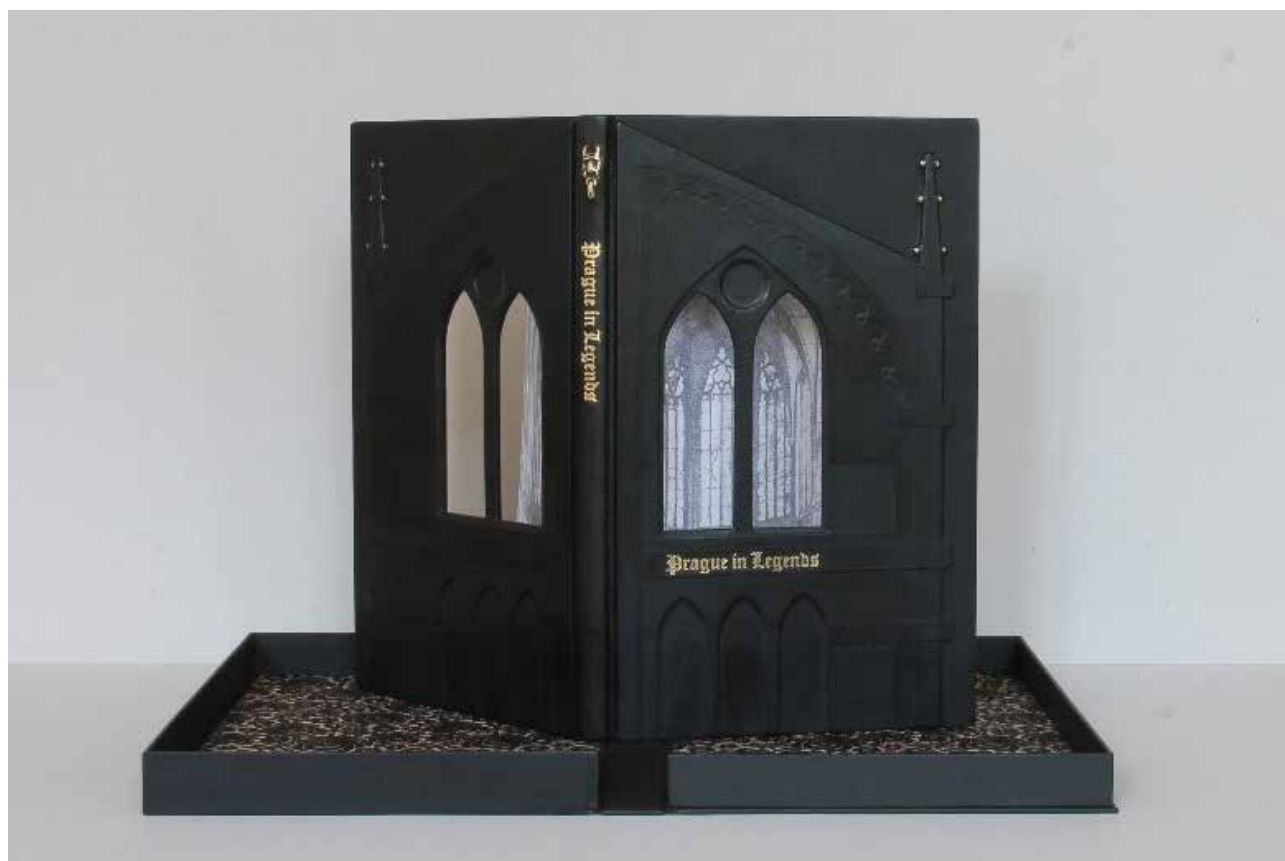
Obr. 3. Prorocství jednoho mládence, od narození slepého... (S. I., 1550). Unikátní starý tisk v dosud neevidovaném vydání.

tiška Douchy (1810–1884), jenž Jungmannovi se *Slovníkem* pomáhal. V roce 1979 Slovník zakoupil Michal Jůza v antikvariátu u Zinků a v roce 1981 ho nechal opravit v restaurátorské dílně Knihovny NM. Následně doma do třetího dílu *Slovníku* vložil do vytvořené kapsy před zadní předsádku strojopis Prohlášení Charty 77 pro případ domovní prohlídky. V roce 2024 bylo v restaurátorské dílně Knihovny NM provedeno citlivé vyjmutí dokumentu ze *Slovníku*, konzultované za přítomnosti Michala Jůzy.

Knižní fond Obrození je především zajímavý cennými proveniencemi. Zbyněk Moravec z Opavy do něho věnoval konvolut tří tisků z pozůstalosti Vladimíra Dvorského (1889–1960) a jeho otce, archiváře Františka Dvorského (1839–1907), ze které se již dříve Knihovně NM podařilo několik tisků zakoupit. Nově byly získány knihy – Karel Adámek. *Čechy a Itálie v století XIV.*, Praha 1875; Ferdinand Schulz. *Čeští vystěhovalci*, Praha 1876; Josef Holeček. *Černá Hora*, Praha 1876. Květoslava Burešová z Prahy zase darovala do fondu pozoruhodný exemplář časopisu *Posel z Prahy. Kalendář zábavný a poučný na obyčejný rok 1866*, který s velkou pravděpodobností pochází z pozůstalosti Věnceslava Metelky (1807–1867), a k tomu ještě tisk *Leitmeritzer Allgemeiner Schreib-Haus-Wirtschafts-Kalender auf das gemeine Jahr 1855. Leitmeritz und Prag, Carl Wilhelm Medau, s. a. [1854]*. Proveniencně je hodnotný i tisk z roku 1823, pocházející ze zámecké knihovny hraběte Františka Antonína Libštejnského z Kolowrat (1778–1861)

Obr. 4. *Alphabet edler Vergnügungen und Freuden ...* Wien: Doll, 1800. Vzácný starý tisk, podle dostupných bibliografických soupisů a katalogů na našem území dosud neevidovaný.

Obr. 5. Umělecká knižní vazba Elišky Čabalové z roku 2016 knihy Anny Novotné *Prague in Legends*, Praha 2016. Celokožená vazba zdobená architektonickými částmi, strukturální tisk, zlacení. Foto: Petr Vaněk.

Obr. 6. Umělecká knižní vazba Elišky Čabalové z roku 2008 knihy *Water, Incline Press 2008 for Designer Bookbinders*. Celopergamenová vazba s deskami ve tvaru mušle. Kombinace pergamenu a perleťové ražby. Foto: Petr Vaněk.

Obr. 7. Umělecká knižní vazba Elišky Čabalové z roku 2001 knihy Karla Šiktance *Noc na svatého nikdy*, Brno 2001. Hapticko-akustická kniha sázená Braillovým písmem. Celokožená harmoniková vazba, kožešina, plastika. Foto: Petr Vaněk.

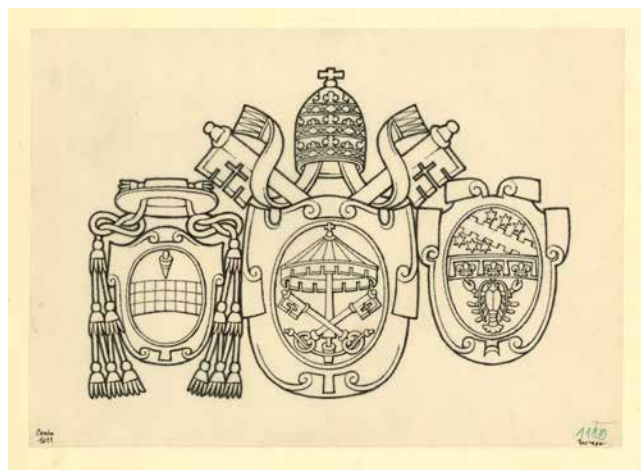
Obr. 8. Originální ilustrace Pavla Sivka ke knize Jiřího Žáčka *Proč a proč* (vydala Panorama, 1984), akvarel, negrotužka.

Obr. 9. Originální ilustrace Václava Sivka ke knize Jana Nerudy *Povídky malostranské* (vydalo SNKLHU, 1956), kresba tuší, akvarel.

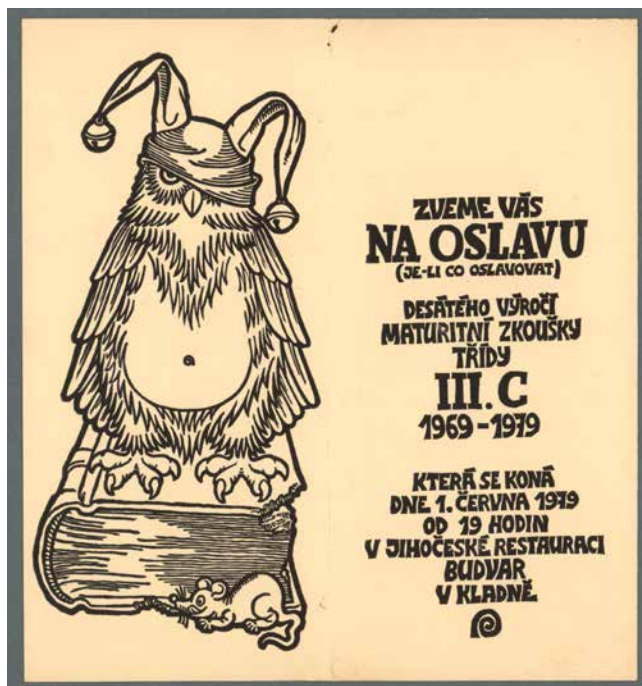
Obr. 10. Autorský štoček Zdirada Čecha pro exlibris Marie Mazáčové, linoryt, 1983.

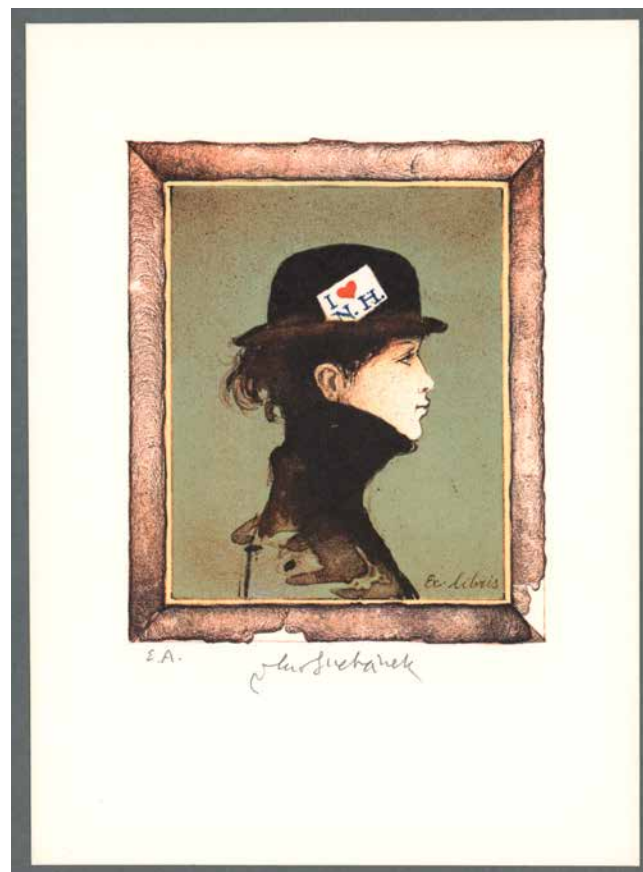
Obr. 11. Originální ilustrace Zdirada Čecha ke knize *Papežské znaky* (vydalo Karmelitánské nakladatelství, 2009), kresba tuší.

v Rychnově nad Kněžnou a darovaný muzejní knihovně Janem Placákem – Franz Ignatz Cassian HALLASCHKA. Cassiani Hallaschka, E. Scholis Piis ... Civitate Academica Donandorum Inaugurationes ad diem XIX. Calendas Februarias, anno post Christum natum 1823. Pragae 1823. Typis Theophili Haase, Statr. Boh. Typographi.

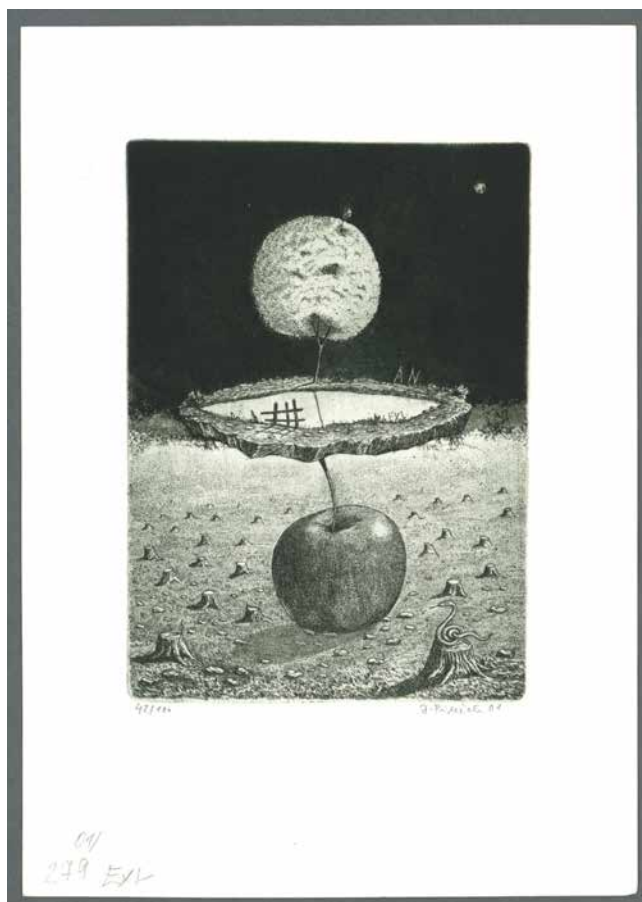
V oddělení knižní kultury byl v roce 2024 doplněn fond kramářských písňových tisků Pavlou Nedvědovou z Tebovice souborem 32 převážně bohemikálních kramářských a drobných tisků, které uchovával její otec Bohumil Kamiš. Cenný je zde zvláště zlomek špalíčku kramářských tisků se sedmi přínavky z přelomu 18. a 19. století. Kramářské písně a modlitby také věnoval antikvář Jan Placák. Celkem se jedná o 84 drobných modlitebních a kramářských písňových tisků z 18. a 19. století.

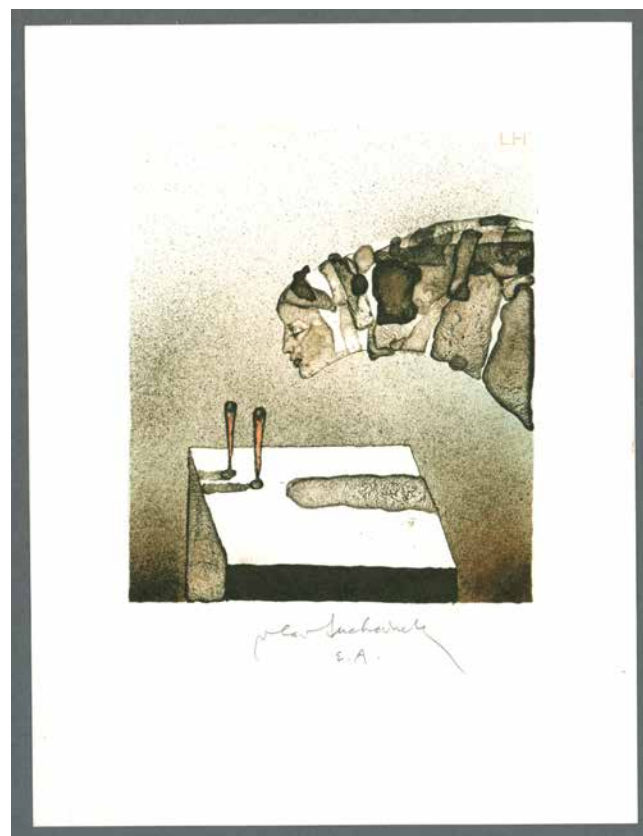
Obr. 12. Pozvánka na oslavu desátého výročí od složení maturitní zkoušky od Zdirada Čecha, linoryt, 1979.

Obr. 14. *Dívka s buřinkou*. Autorské exlibris Vladimíra Suchánka pro Norberta Hillerbrandta, barevná litografie, 1995.

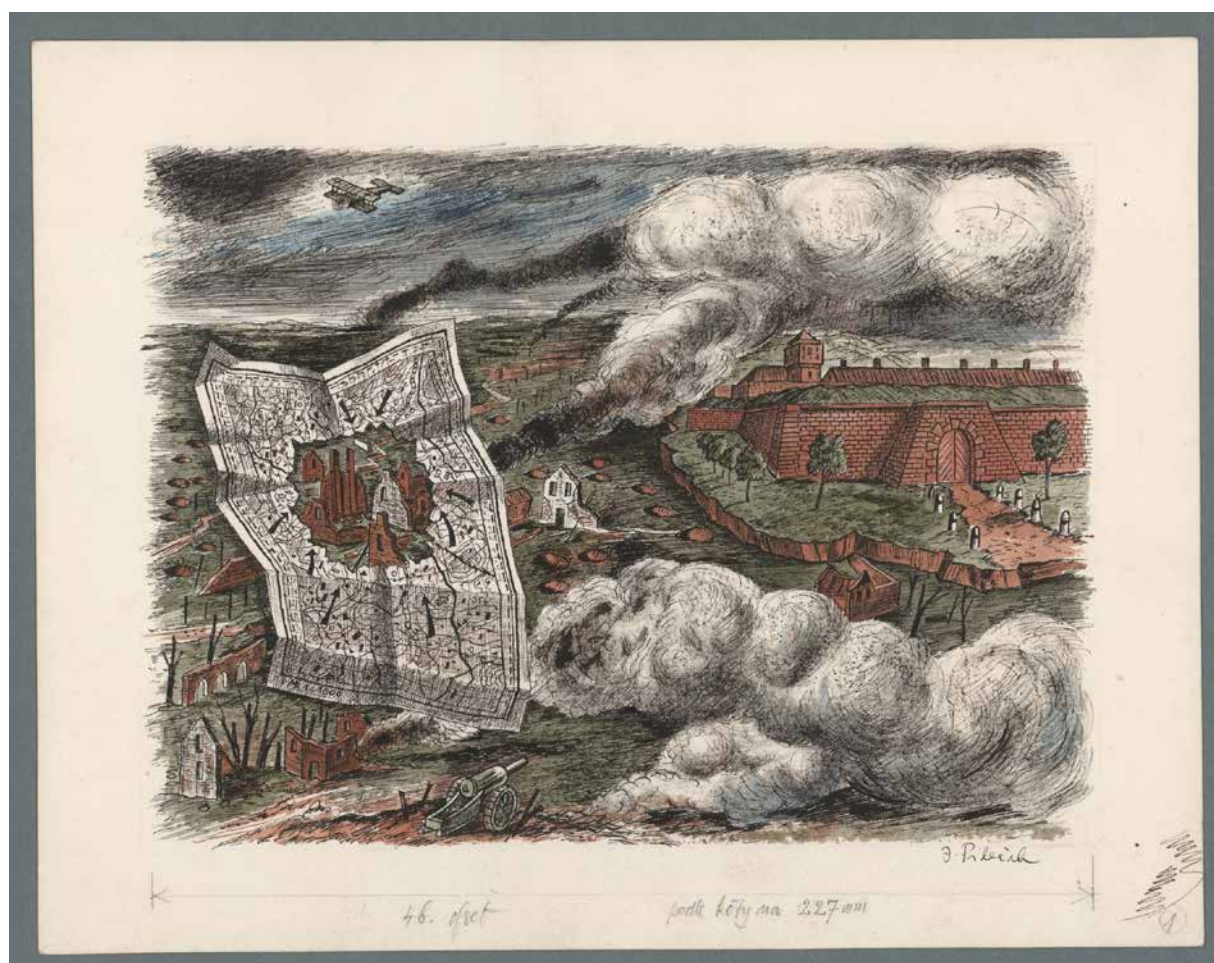
Obr. 13. *Jablko a had*. Autorské exlibris Jindřicha Pilečka pro A. Nevečeřala. Lept, suchá jehla a akvatinta, 2001.

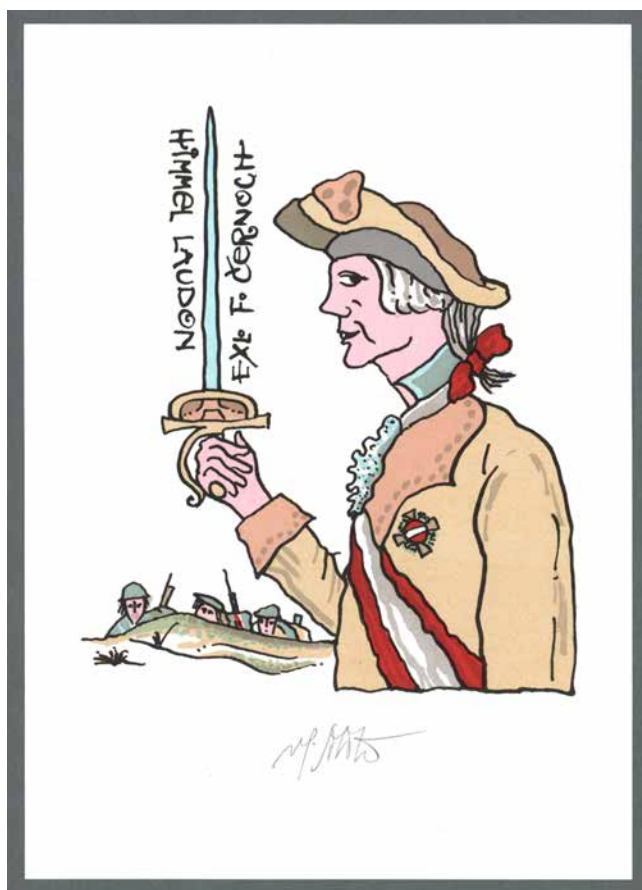
Obr. 15. *Dívka a dva poháry*. Autorské exlibris Vladimíra Suchánka pro Lotte Hausweiler, barevná litografie, 1995.

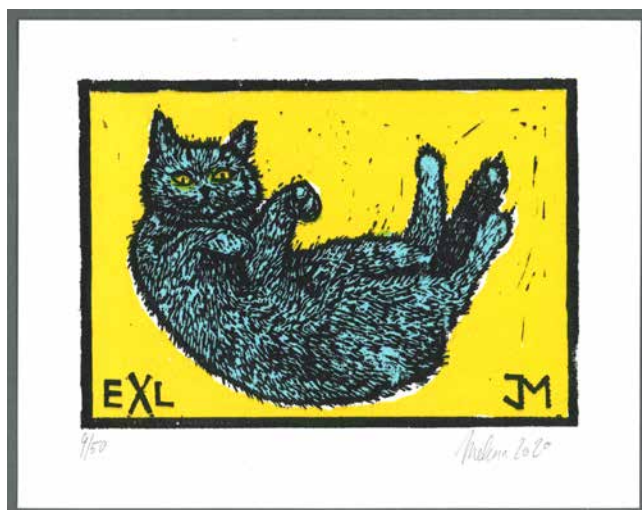
Obr. 16. Autorský štoček Jindřicha Pilečka pro exlibris pro Dr. W. Jensch, lept + suchá jehla, 1992.

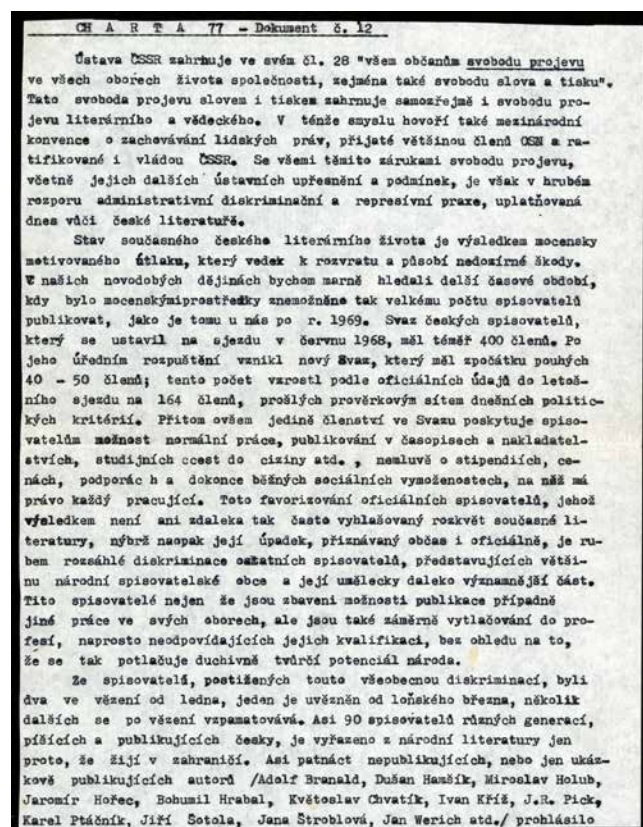
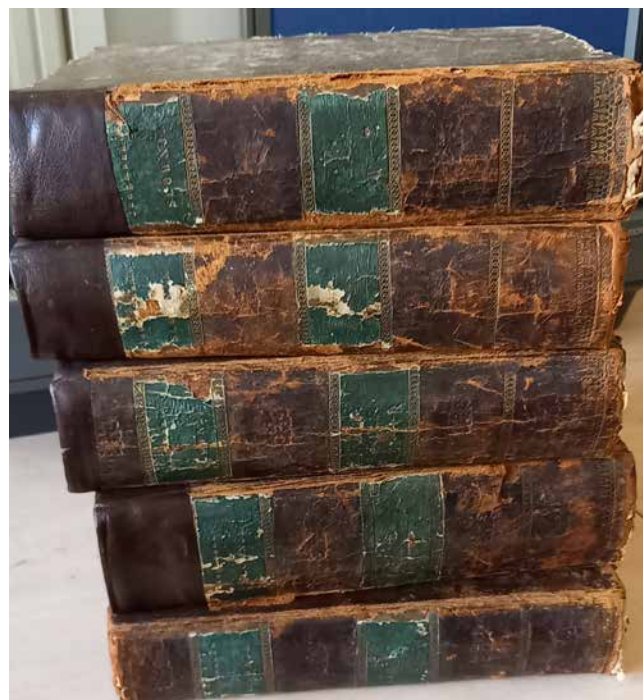
Obr. 17. Originální ilustrace Jindřicha Pilečka ke knize Jiřího Šotoly *Malovaný děti* (vydala Mladá fronta, 1983), kresba tuší, akvarel.

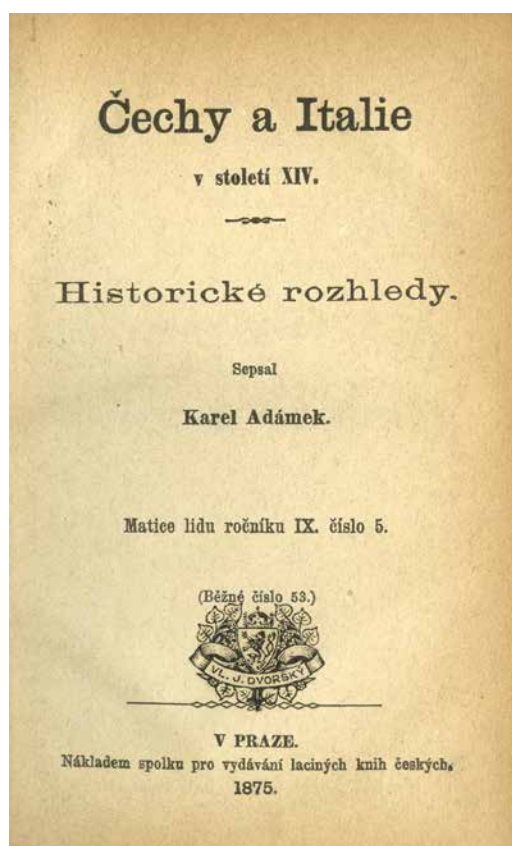
Obr. 18. *Himmel Laudon*. Autorské exlibris Vlastimila Soboty pro Felixe Černocho, barevná litografie, 2018.

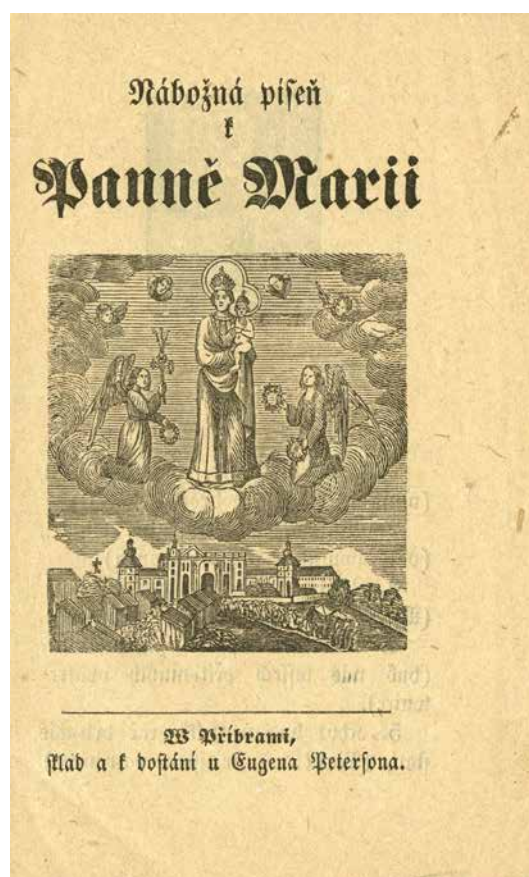
Obr. 19. *Ležící kocour*. Autorské exlibris Jana Meleny pro sebe sama, barevný linoryt, 2020.

Obr. 20a-20b. První vydání *Slovníku česko-německého* Josefa Jungmanna posloužilo Michalu Jůzovi jako skryš Prohlášení Charty 77.

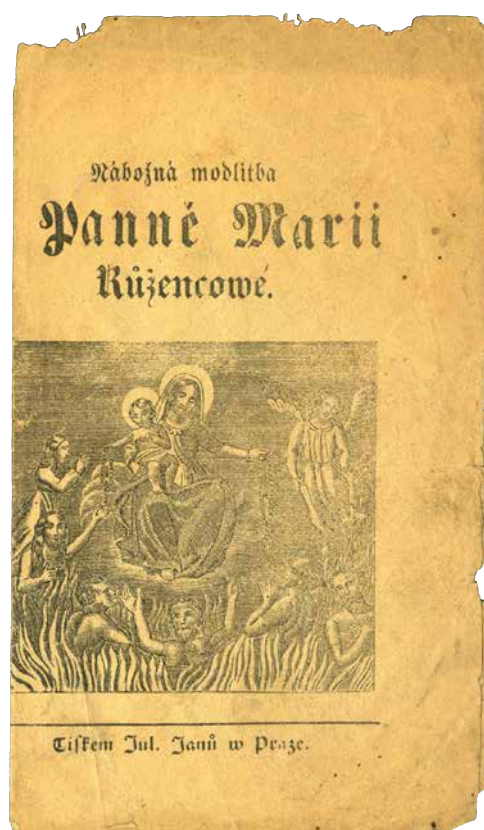
Obr. 21. *Čechy a Itálie v století XIV. Historické rozhledy* Karla Adámka z roku 1875. Jedná se o konvolut tří tisků původem z knihovny Vladimíra Dvorského a jeho otce, archiváře a historika Františka Dvorského. Obsahuje vlastnické razítko Vladimíra Dvorského.

Obr. 23. *Nábožná píseň k Panně Marii* z poslední třetiny 19. století, vydaná pro Svatou Horu nad Příbramí a tištěná u Landfrase v Jindřichově Hradci.

Obr. 22. *Pobožnost v kapli bolestné Matky Boží, na hoře Kalvarii ve Vamberčicích.* Nákladem Anselma Hačra, vytištěna byla u T. Böhma v Novém Městě nad Metují v poslední třetině 19. století. Tento drobný tisk pochází z pozůstalosti Bohumila Kamiše.

Obr. 24. *Nábožná modlitba k Panně Marii Růžencové* z poloviny 19. století, tištěná v Praze u J. Janů.

Malý fond Pohlednice v oddělení knižní kultury, budovaný jako dokument polygrafického zpracování těchto památečních tisků, byl darem od Jarmily Ničové z Prahy rozšířen o 381 pohlednic obsahujících exempláře tuzemské i zahraniční od 30. let 20. století do současnosti, převážně s místopisnými a písňovými motivy.

Pavel Muchka

Knihovna Národního muzea
oddělení knižní kultury
Vinohradská 1
110 00 Praha 1